

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

МАЦЕЛИК Т.О. - д-р юрид. наук, професор Державний податковий університет

ORCID ID 0000-0003-0354-4663

МАЦЕЛИК М.О. - канд. юрид. наук, доцент, Державний податковий університет

ORCID ID 0000-0002-5281-45621

УДК 347.73

DOI: <https://doi.org/10.32782/NP.2024.1.37>

У статті здійснено аналіз трансформації змісту, методів та механізмів здійснення державного фінансового контролю у сфері оподаткування, зважаючи на воєнний стан та соціально-економічні зміни, які відбулися в Україні.

Зокрема, проаналізовано чинне законодавство щодо різновидів державного фінансового контролю, що уповноважені здійснювати контролюючі органи у сфері оподаткування. Встановлено, що з початку воєнного стану було застосовано мораторій на окремі заходи фінансового контролю у сфері оподаткування, тимчасово звільнялися від оподаткування податком на додану вартість окремі операції, трансформувалися умови нарахування та сплати податків на нерухомість, продовжувалися строки подання податкової звітності тощо. Однак, суттєвий дефіцит державного бюджету та функціонування держави практично за рахунок зовнішньої донорської підтримки, спонукають владу до відновлення належного рівня функціонування органів публічної адміністрації взагалі та контролюючих органів у сфері оподаткування зокрема. Так, у листопаді 2023 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок». Законом врегульовано особливості проведення перевірок на території, де ведуться бойові дії, та тимчасово окупованих рф територіях та умови проведення податкових перевірок (безпечний доступ).

У результаті дослідження трансформації нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю у сфері оподаткування за період воєнного стану було встановлено, що, по-перше, законодавець акцентував увагу на одному з різновидів податкового контролю, а саме податкових перевірок;

по-друге, протягом двох років з початку воєнного стану до Податкового кодексу України було внесено біля восьми змін, що стосувалися податкових перевірок;

по-третє, повне обмеження щодо права проводити податкові перевірки діяло протягом 12 днів; за 2022 рік було відновлено право контролюючих органів проводити камеральні, документальні позапланові та фактичні перевірки з певними умовами та винятками; по-четверте, вперше встановлені умови безпечності проведення фактичних перевірок.

Аналіз Національної стратегії доходів до 2030 року свідчить, що на сучасному етапі потребують вирішення проблеми реформування системи контролюючих органів у сфері оподаткування, податкової системи, вдосконалення методів податкового контролю з метою підвищення його ефективності.

Подальші дослідження зазначеної проблематики сприятимуть формуванню науково обґрунтованого підґрунтя змістового наповнення податкового контролю як різновиду державного фінансового контролю.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, публічна фінансова діяльність, контролюючі органи у сфері оподаткування, податковий контроль, податкові перевірки

Постановка проблеми

Проблематика правового регулювання державного фінансового контролю є предметом наукових досліджень сучасної вітчизняної юридичної науки та, зокрема, вчених - фінансового права. Причому останнім часом усе більшого значення набуває дослідження та використання у вітчизняній державно-правовій практиці європейського досвіду правового регулювання державного фінансового контролю.

Державний фінансовий контроль є невід'ємною складовою якісної, ефективної, збалансованої, прозорої публічної фінансової діяльності. Контроль як інструмент публічної адміністрації пронизує всі стадії публічної фінансової діяльності, тобто діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування з акумуляції, розподілу, перерозподілу і використання публічних фондів коштів.

У загальній системі державного фінансового контролю особливої уваги заслуговує контроль, що здійснюється контролюючими органами у сфері оподаткування, саме він застосовується на стадії акумуляції грошових ресурсів публічних фондів коштів та визначається як система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.[1]

За час військового стану в податковому законодавстві було здійснено чимало змін, зокрема 28 змін за 2022 рік, 20 за 2023 та 1 за січень 2024 року, з них зміни, що стосувалися здійснення заходів податкового контролю близько восьми.

У грудні 2023 року Уряд схвалив Національну стратегію доходів до 2030 року¹, головна мета якої охоплює важливі напрями, які включають посилення фіскальної спроможності України, адаптацію податкового

та митного законодавства до стандартів ЄС, а також створення стимулів для післявоєнного відновлення та економічного зростання, невід'ємною складовою частиною якої є розділ 4.2.2(b) «Удосконалення процесів організації та проведення документальних і фактичних перевірок». Індикаторами виконання зазначеного розділу визначено: розробку програмного забезпечення щодо цифровізації формування матеріалів фактичних перевірок; розробку, тестування та впровадження ІТ-рішення для обробки даних стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA) тощо. [2]

Під час реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017—2020 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142, залишилося невиконаним завдання щодо впровадження електронних податкових перевірок (е-аудит).[3]

Отже, актуальність обраної теми зумовлена, з одного боку, потребою вдосконалення правового регулювання інституту податкового контролю, а з іншого – запровадженням цифровізації здійснення заходів податкового контролю, знеособлення контрольних процедур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Наукові розвідки щодо інституту податкового контролю здійснювались у контексті загальних аспектів державного фінансового контролю, а також були предметом окремих наукових досліджень. Це, наприклад, праці таких учених- правників, як О. Ю. Буглаєва, С. В. Василенко, С. С. Васильчук, Л. К. Воронова, О. П. Гетманець, Д. О. Гетманцев, М.В.Глух, А. Ю. Головін, О. О. Дмитрик, Г. В. Дмитренко, Л. М. Касьяненко, Ю. О. Костенко, І. Є. Криницький, М. П. Кучерявенко, О. М. Мінаєва, А. О. Монаєнко, А. А. Нечай, О. П. Орлюк, О. В. Покатаєва, Ю. П. Потернак, Н. Ю. Пришва, В. О. Рядінська, Л. А. Савченко, О. В. Солдатенко, Н. Я. Якимчук та інших, а також представників економічних наук. Однак, зважаючи на суттєві зміни в податковому законодавстві за період воєн-

¹ НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ДОХОДІВ ДО 2030 РОКУ// https://www.mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

ного стану, вони неминуче потребують наукового осмислення.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретичних засад фінансово-правової науки, чинного та ретроспективного законодавства дослідити особливості трансформації державного фінансового контролю у сфері оподаткування та сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо його подальшого удосконалення.

Виклад основного матеріалу

З початку воєнного стану було застосовано мораторій на окремі заходи фінансового контролю у сфері оподаткування, тимчасово звільнялися від оподаткування податком на додану вартість окремі операції, трансформувались умови нарахування та сплати податків на нерухомість, продовжувались строки подання податкової звітності тощо. Особливої трансформації зазнали і правила проведення податкових перевірок.

08 грудня 2023 року набрав чинності Закон України від 09 листопада 2023 року № 3453-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок»[4], однак варто зазначити, що окремі види податкових перевірок лише декларативно були відстрочені до завершення військового стану.

Варто відмітити, що податковий контроль здійснюється шляхом: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок відповідно до вимог Податкового кодексу, а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин; моніторингу контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків відповідно до Податкового кодексу, а також обліку та моніторингу діяльності фінансових агентів[1].

З початку повномасштабного вторгнення Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» 3 березня 2022 року № 2118-IX було визначено, що податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються[5]. Тобто з усіх різновидів податкового контролю законодавець акцентував увагу саме на перевірках.

Такий стан правового регулювання податкових перевірок залишався недовго і вже 15 березня 2022 року Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» № 2120-IX стаття 69.2. була скоригована відповідними виключеннями. Так, фактично, були відновлені камеральні перевірки декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, показники яких сформовані на підставі податкових накладних та/або розрахунків коригування, складених та зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних, та/або митних декларацій, за винятком окремих підакцизних товарів, а саме: спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів, тютюнових та промислових замінників тютюну, сигарет та цигарок, сигарил; рідини, що використовуються в електронних сигаретах[6].

Зазначений закон відновив також фактичні перевірки та відповідальність у разі виявлення порушень [6].

У березні був прийнятий ще один Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24 березня 2022 року № 2142-IX, яким було відновлено камеральні перевірки податкових декларацій платників єдиного податку четвертої групи».

Крім того, були внесені зміни в Митний кодекс України, які тимчасово на період до припинення чи скасування воєнного,

надзвичайного стану на території України зупиняють документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі щодо своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, які розпочаті та встановлюють мораторій на перспективні [7].

Разом з тим законодавець продовжував активні зміни податкового законодавства, і вже 1 квітня 2022 року платники податків їх отримали. Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» № 2173-IX» на податкові органи тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, було покладено функцію державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення відповідно до Закону України «Про ціни і ціноутворення».[8] Зазначені зміни зумовили розширення сфери проведення фактичних перевірок .

Законодавець встановив, що податкові органи здійснюють контроль за дотриманням платниками податків вимог законодавства щодо встановлених державою фіксованих цін, граничних цін та граничних рівнів торговельної надбавки (націнки) шляхом проведення фактичних перевірок.[8]

У свою чергу, визначені наступні підстави проведення фактичних перевірок:

отримання у встановленому законодавством порядку від державних органів або органів місцевого самоврядування інформації, що свідчить про можливі порушення платником податків законодавства про ціни і ціноутворення;

отримання письмового звернення покупця (споживача), оформленого відповідно до закону, про порушення платником податків установленого порядку формування, встановлення та застосування державних регульованих цін[8].

Також передбачена процедура відповідальності, у випадку виявлення порушень за результатами фактичних перевірок, яка, на нашу думку, є певною мірою ускладненою.

Нові зміни, які стосувались проведення податкових перевірок, відбулися 12 травня 2022 року, з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану № 2260-IX [9]

Фактично право на проведення перевірок контролюючими органами у сфері оподаткування суттєво розширювалось, так, крім проведення камеральних перевірок та фактичних перевірок, було внесено пункт про право на проведення документальних позапланових перевірок, що проводяться на звернення платника податків та/або коли:

- розпочато процедуру реорганізації юридичної особи (крім перетворення), припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця, закриття постійного представництва чи відокремленого підрозділу юридичної особи, у тому числі іноземної компанії, організації, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків;

або коли платником подано декларацію, у якій заявлено до відшкодування з бюджету податок на додану вартість, за наявності підстав для перевірки, визначених у Податковому кодексі, та/або з від'ємним значенням з податку на додану вартість, яке становить більше 100 тис. гривень.

Документальних позапланових перевірок платників податків, за якими отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником валютного законодавства в частині дотримання граничних строків надходження товарів за імпортними операціями та/або валютної виручки за експортними операціями.[9]

У зазначеному акті законодавець вперше використав категорію «безпечно». Так було визначено, що документальні позапланові перевірки під час дії воєнного стану проводяться за наявності під час проведення перевірок безпечного:

А) доступу, допуску до територій, приміщень та іншого майна, що використовуються для провадження господарської діяльності та/або є об'єктами оподаткування, або використовуються для отримання доходів (прибутку), або пов'язані з іншими об'єктами оподаткування такими платниками податків;

Б) доступу, допуску до документів, довідок про фінансово-господарську діяльність, отримані доходи, видатки платників податків та іншої інформації, пов'язаної з обчисленням та сплатою податків, зборів, платежів, про дотримання вимог законодавства, здійснення контролю за яким покладено на контролюючі органи, а також фінансової і статистичної звітності у порядку та на підставах, визначених законом;

В) проведення інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки.[9]

Як зазначає Г. Катамадзе, перевірки під час дії воєнного стану проводяться за наявності безпечного доступу, допуску до територій, приміщень та іншого майна, що використовуються для провадження господарської діяльності. Однак немає чіткого визначення, що таке «безпечний доступ та допуск» та хто буде відповідальним у кожному окремому випадку за розробку інструкції дій працівників у разі загрози та організацію швидкої евакуації людей. Хто перевірятиме приміщення та умови перевірки на предмет наявності сигналу оповіщення загрози, бомбосховища, які мають бути укомплектовані питною та технічною водою, продуктами харчування тривалого зберігання, засобами надання першої медичної допомоги аптечками, засобами гігієни та індивідуального захисту тощо [10].

У випадку виявлення порушень законодавства за результатами проведення перевірок до платників податків застосовується відповідальність згідно з Податковим законодавством, при цьому мораторій щодо відповідальності, встановлений КМУ, не застосовується.

У 2023 році змін до Податкового кодексу України, що стосувалися податкового контролю, було відносно небагато, а

саме Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» від 30.06.2023 № 3219-IX було доповнено та деталізовано окремі пункти статті 69, що стосувалися дій контролюючих органів у випадку виникнення обставин, що унеможливають проведення заходів податкового контролю.

Ну, і, відповідно, у листопаді 2023 року були прийняті зміни, які остаточно скасували мораторій на проведення податкових перевірок [4].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У результаті дослідження трансформації нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю у сфері оподаткування за період воєнного стану було встановлено, що, по-перше, законодавець акцентував увагу на одному з різновидів податкового контролю, а саме податкових перевірок;

по-друге, протягом двох років з початку воєнного стану до Податкового кодексу України було внесено біля восьми змін, що стосувалися податкових перевірок;

по-третє, повне обмеження щодо права проводити податкові перевірки діяло протягом дванадцяти днів; за 2022 рік було відновлено право контролюючих органів проводити камеральні, документальні позапланові та фактичні перевірки з певними умовами; по-четверте, вперше встановлені умови безпечності проведення фактичних перевірок, разом з тим поза увагою законодавця залишились питання цифровізації формування матеріалів фактичних перевірок та здійснення електронних податкових перевірок. Аналіз Національної стратегії доходів до 2030 року свідчить, що на сучасному етапі потребують вирішення проблеми реформування системи контролюючих органів у сфері оподаткування, податкової системи, вдосконалення методів податкового контролю з метою підвищення його ефективності.

Подальші дослідження зазначеної проблематики сприятимуть формуванню нау-

ково обґрунтованого підґрунтя змістового наповнення податкового контролю як різновиду державного фінансового контролю.

Література

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112

2. Національна стратегія доходів до 2030 року, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1218-р. URL : https://www.mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

3. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022—2025 роки, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1805-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок: Закон України від 09 листопада 2023 року № 3453-IX // Законодавство України / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3453-20#Text>

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Законом України від 3 березня 2022 року № 2118-IX // Законодавство України / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Законом України від 15 березня 2022 року № 2120-IX // Законодавство України / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів

України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24 березня 2022 року № 2142-IX // Законодавство України / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_6

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 01 квітня 2022 року № 2173-IX // Законодавство України / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12 травня 2022 року № 2260-IX // Законодавство України / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

Катамадзе Г. Відміна податкових пільг під час війни: як наповнити бюджет і не нашкодити бізнесу <https://appu.org.ua/main-news/vidmina-podatkovih-pilg-pid-chas-vijni-yak-napovnitibyudzhet-i-ne-nashkoditi-biznesu/>

References

1. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 r. № 2755-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, st.112

2. Natsionalna stratehiia dokhodiv do 2030 roku, skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 hrudnia 2023 r. № 1218-r. URL : https://www.mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

3. Stratehiia reformuvannia systemy upravlinnia derzhavnymy

finansamy na 2022—2025 roky, skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv

Ukrainy vid 29 hrudnia 2021 r. № 1805-r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>

4. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo skasuvannia moratorii na provedennia podatkovykh perevirok: Zakon Ukrainy vid 09 lystopada 2023 roku № 3453-IKh // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3453-20#Text>

5. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuvannia ta podannia zvitnosti u period dii voiennoho stanu: Zakonom Ukrainy vid 3 bereznia 2022 roku № 2118-IX // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

6. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu: Zakonom Ukrainy

vid 15 bereznia 2022 roku № 2120-IX // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

7. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia zakonodavstva na period dii voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 24 bereznia 2022 roku № 2142-IX // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_6

8. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo administruvannia okremykh podatkov u period voiennoho, nadzvychainoho stanu: Zakon Ukrainy vid 01 kvitnia 2022 № 2173-IX // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

[D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1)

9. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvosti podatkovoho administruvannia podatkov, zboriv ta yedynoho vnesku pid chas dii voiennoho, nadzvychainoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2022 № 2260-IX // Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80#w1_1

10. Katamadze H. Vidmina podatkovykh pilh pid chas viiny: yak napovnyty biudzhety i ne nashkodyty biznesu <https://appu.org.ua/main-news/vidmina-podatkovih-pilg-pid-chas-vijni-yak-napovniti-byudzhety-i-nashkoditi-biznesu/>

STATE FINANCIAL CONTROL IN THE FIELD OF TAXATION: TRANSFORMATION DURING MARTIAL LAW

The article analyzes the transformation of the content, methods and mechanisms of state financial control in the field of taxation, taking into account the military situation and socio-economic changes that have taken place in Ukraine.

In particular, in this article is analyzed the current legislation on the types of state financial control authorized to be carried by control bodies in the field of taxation. It was established that since the beginning of martial law, a moratorium was applied to certain measures of financial control in the field of taxation, certain transactions were temporarily exempted from taxation by value added tax, the conditions of assessment and payment of taxes on real estate were transformed, the deadlines for submitting tax reports were extended, etc.

However, the significant deficit of the state budget and the functioning of the state, practically at the expense of external donor support, prompt the authorities to restore the proper level of functioning of public administration bodies in general and control bodies in the field of taxation in particular. Thus, in November 2023, the Law of Ukraine «On Amendments to the Tax

Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding the cancellation of the moratorium on tax audits» was adopted. The law regulates the details of conducting inspections in the territories where hostilities are taking place and the territories temporarily occupied by the Russian Federation, as well as the conditions for conducting tax inspections (secure access).

As a result of the research on the transformation of the regulatory and legal provision of state financial control in the field of taxation during the period of martial law, it was established that, firstly, the legislator focused on one of the types of tax control, namely tax audits;

secondly, within two years from the beginning of martial law, about 8 changes related to tax audits were made to the Tax Code of Ukraine;

thirdly, the full restriction on the right to conduct tax audits was valid for ...12 days; for the year 2022, the right of control bodies to conduct in-camera, documentary unscheduled and actual

inspections with certain conditions and exceptions was restored; fourthly, for the first time, these five conditions for actual audits have been established, at the same time, the issue of digitalization of the formation of materials for actual audits and the implementation of electronic tax audits remained out of the legislator's attention.

The analysis of the National Revenue Strategy until 2030 shows that at the current stage, the problem of reforming the system of control bodies in the field of taxation, the tax system, and improving the methods of tax control in order to increase its efficiency need to be solved.

Further studies of the mentioned issues will contribute to the formation of a scientifically based basis for the content of tax control as a type of state financial control.

Keywords: state financial control, public financial activity, controlling bodies in the field of taxation, tax control, tax audits